

Factsheet voor medewerkers van bestuursorganen en rechtspersonen met een overheidstaak

De gewijzigde Wet Bibob per 1 oktober 2022

Deze factsheet is bedoeld voor medewerkers van bestuursorganen en rechtspersonen met een overheidstaak.¹ Per 1 oktober 2022 geldt de gewijzigde Wet Bibob.² In deze factsheet staan op hoofdlijnen de belangrijkste wijzigingen die de wetwijziging met zich meebrengt.³

Verruiming van bevoegdheden tot informatiedeling

Informatiedeling vanuit het Landelijk Bureau Bibob (hierna: het LBB)

Bestuursorganen kunnen voor hun eigen onderzoek aan het LBB vragen of een relevante Bibob-relatie eerder

heeft bijgedragen aan een ernstig gevaar of aan een mindere mate van gevaar. Het was al mogelijk om aan het LBB te vragen of over de betrokkene in de afgelopen 2 jaar een advies was uitgebracht en zo ja, met welke gevaarsconclusie.

De gewijzigde wet breidt dit op de volgende punten uit:

- Ten aanzien van meer Bibob-relaties kan worden gevraagd of, en zo ja op welke wijze, zij hebben bijgedragen aan een gevaarsconclusie. Het betreft:
 - de betrokkene;
 - de direct of indirect leidinggevende van betrokkene;
 - de direct of indirect zeggenschaphebbende van betrokkene;
 - de direct of indirect vermogensverschaffer van betrokkene;
 - degene die op de (aanvraag om de) beschikking is of zal worden vermeld als leidinggevende, beheerder, bedrijfsleider of vervoersmanager; en
 - degene die redelijkerwijs met betrokkene gelijk kan worden gesteld op grond van zijn feitelijke invloed op de betrokkene. Kort gezegd ziet dit op een zogenaamde achterman bij een stromanconstructie. (artikel 11a lid 1)⁴

1 Waar in deze factsheet de term 'bestuursorganen' wordt gebruikt, moeten daaronder korthedshalve ook 'rechtspersonen met een overheidstaak' worden begrepen.

2 Deze wijziging ('tweede tranche') volgt op de wetwijziging 'eerste tranche', die op 1 augustus 2020 in werking is getreden.

3 Zie het gewijzigd voorstel van de wet (Kamerstukken I, 2021/2022, 35 764, nr. A) voor de volledige tekst van de gewijzigde wet en de Memorie van Toelichting (Kamerstukken II, 2020/2021, 35 764, nr. 3) voor een uitgebreidere toelichting.

4 Alle verwijzingen naar wetsbepalingen in deze factsheet, waarbij niet expliciet de wet staat genoemd, zijn verwijzingen naar de Wet Bibob.

- De informatie over de gevaarsconclusie die het LBB deelt met een bestuursorgaan kan nu volgen uit zowel een advies van het LBB zelf, als uit de bevindingen van het eigen onderzoek van een ander bestuursorgaan. Om dit laatste mogelijk te maken, moeten bestuursorganen in de gevallen waarin zij op basis van hun eigen onderzoek (dus zonder tussenkomst van het LBB) concluderen dat sprake is van een ernstig gevaar of mindere mate van gevaar, dat oordeel onverwijld melden aan het LBB. Met ‘onverwijld’ wordt bedoeld onverwijld nadat een beschikking aan de betrokkene is bekendgemaakt of een beslissing is genomen (als betrokkene nog een zienswijze kan indienen, is hiervan dan ook nog geen sprake). Het bestuursorgaan dat deze informatie verstrekt aan het LBB, staat zelf volledig in voor de juistheid ervan. Dat betekent ook dat het bestuursorgaan eventuele correcties direct aan het LBB moet melden, in het bijzonder als de gevaarsconclusie is komen te vervallen na een bezwaar- of gerechtelijke procedure. (artikel 11a lid 1 j° artikel 7a lid 7)
- De terugkijktermijn wordt verruimd van 2 jaar naar 5 jaar. Deze ruimere termijn sluit aan bij de termijn die geldt voor hergebruik van (gegevens uit) een eerder Bibob-advies. (artikel 11a lid 1)

Het Bibob-register

Om in de informatiedeling zoals hiervoor genoemd te kunnen voorzien, heeft het LBB een zogenaamd Bibob-register ontwikkeld. Op basis van de gegevens in dit register verstrekt het LBB bestuursorganen desgevraagd de volgende informatie:

- De identiteit van de betrokkene en van de overige Bibob-relaties die hebben bijgedragen aan de conclusie van een mindere mate van gevaar of een ernstig gevaar.⁵
- Ten aanzien van de deze (rechts)personen, op welke manier zij aan die gevaarsconclusie hebben bijgedragen; in mindere mate of ernstig, op de A-grond en/of op de B-grond en of al dan niet toepassing is gegeven aan artikel 4 lid 1 of artikel 4 lid 2 van de Wet Bibob.
- De beschikking, overheidsopdracht of vastgoedtransactie of waarvoor het Bibob-advies is uitgebracht of het eigen onderzoek is verricht.
- Welk bestuursorgaan het advies van het LBB heeft ontvangen of het eigen onderzoek heeft verricht waarop de gevaarsconclusie is gebaseerd.
- Of over betrokkene in de afgelopen 5 jaar een melding is gedaan als bedoeld in artikel 7a, lid 8 van de Wet Bibob. Zo’n melding ziet op de situatie dat een bestuursorgaan redelijkerwijs vermoedt dat een betrokkene zich uit de procedure terugtrekt vanwege het toepassen van de Wet Bibob. Om het LBB in staat te stellen deze informatie te verstrekken, moeten bestuursorganen die zo’n vermoeden hebben dit onverwijld melden aan het LBB. (artikel 11a lid 2 en lid 3 j° artikel 7a lid 8)

Het Bibob-register treedt gelijktijdig met de tweede tranche in werking. Meer informatie over het Bibob-register is te vinden via <https://www.justis.nl/producten/bibob/bibob-register>.

Tipbevoegdheid tussen bestuursorganen

Voor het OM en het LBB bestond al de mogelijkheid om bestuursorganen (die tot toepassing van de Wet Bibob bevoegd zijn) te ‘tippen’, als zij over gegevens beschikken die erop duiden dat een betrokkene in relatie staat tot strafbare feiten (die reeds zijn gepleegd of naar redelijkerwijs kan worden vermoed gepleegd zullen worden).⁶ Op grond van de gewijzigde wet kunnen nu ook bestuursorganen elkaar een tip geven als zij over dit soort informatie beschikken. Dit kan door elkaar schriftelijk te wijzen op de mogelijkheid om eigen onderzoek te doen en eventueel daarna een Bibob-advies aan te vragen. De tip kan over de betrokkene zelf gaan, maar kan ook een (rechts)persoon betreffen die in een relevante Bibob-relatie tot de betrokkene staat. Daarnaast moet sprake zijn van signalen waaruit blijkt dat de betreffende betrokkene bij een ander bestuursorgaan een beschikking heeft (aangevraagd) dan wel daarmee een rechtsverhouding wil aangaan of is aangegaan, die onder de werking van de Wet Bibob valt.

Een bestuursorgaan kan ook al tippen als er nog geen formele gevaarsconclusie is getrokken, maar het wel een sterk vermoeden heeft dat de betrokkene in relatie staat tot strafbare feiten en bij een ander bestuursorgaan betrokken is bij een beschikking, vastgoedtransactie of overheidsopdracht waarop de Wet Bibob van toepassing is.

Let wel, een tip is hooguit een indicatie van het ene bestuursorgaan aan het andere om een eigen onderzoek te starten. Het andere bestuursorgaan zal alsnog zelf het eigen onderzoek moeten verrichten.

(artikel 26)

Voorbeeld

Gemeente A heeft een eigen Bibob-onderzoek gedaan naar BV X met als bestuurder Persoon Y, op basis van strafbare feiten van Persoon Y een ernstig gevaar geconcludeerd en daarop de door BV X aangevraagde alcoholwetvergunning geweigerd. Twee maanden later ziet gemeente A dat in gemeente B een nieuw restaurant is geopend door BV X. Dankzij de tipbevoegdheid kan gemeente A gemeente B tippen om een Bibob-onderzoek naar deze BV X, vertegenwoordigd door Persoon Y, te doen.

⁵ De conclusie dat geen gevaar is gebleken wordt niet geregistreerd in het Bibob-register.

⁶ Voor het OM is dit bepaald in artikel 26 van de Wet Bibob, voor het LBB in artikel 11 van de Wet Bibob.

Informatiedeling tussen bestuursorganen

In artikel 28 van de Wet Bibob is de geheimhoudingsplicht opgenomen. De gewijzigde wet creëert een extra uitzondering op de geheimhoudingsplicht, namelijk voor bestuursorganen onderling. Zij mogen bepaalde informatie rechtstreeks aan elkaar verstrekken, onder de volgende voorwaarden:

- Er moet gebleken zijn dat het ontvangende bestuursorgaan eigen onderzoek verricht naar dezelfde (rechts)personen als die het verstreckende bestuursorgaan heeft onderzocht. Dat kan blijken uit het Bibob-register, uit een tip of uit de ondersteuning in RIEC-verband.
- De gegevens mogen niet langer dan 5 jaar geleden zijn verkregen door het verstreckende bestuursorgaan.
- Er mogen alleen gegevens worden verstrekt die het ontvangende bestuursorgaan zelf zou kunnen verkrijgen door het doen van eigen onderzoek of het vragen van een advies aan het LBB.
- De informatie moet noodzakelijk zijn voor het eigen onderzoek van het ontvangende bestuursorgaan. In dat kader is het vereist dat de informatie gaat over (rechts)personen die in het onderzoek van het ontvangende bestuursorgaan zijn aangemerkt als betrokkene of relevante Bibob-relatie.

Evenals bij een tip geldt dat het ontvangende bestuursorgaan na ontvangst van de gegevens alsnog zelf een eigen onderzoek moet verrichten. Het mag zich niet enkel baseren op de informatie uit het eerdere onderzoek van het verstreckende bestuursorgaan.

Ook geldt dat bestuursorganen die (delen uit) een Bibob-advies hebben ontvangen (van het LBB of van een ander bestuursorgaan), dat advies gedurende 5 jaar nadat het is uitgebracht mogen gebruiken in verband met een andere beslissing. Dit is ook van toepassing op bevindingen van eigen onderzoek en de daaraan ten grondslag liggende gegevens.

(artikel 28 lid 2, sub m en artikel 29)

Let op!

Als er slechts gedeeltelijk een overlap is van (rechts)personen uit het oude en het nieuwe Bibob-onderzoek, mag alleen het deel van het Bibob-advies of van de bevindingen van eigen onderzoek verstrekt worden dat betrekking heeft op de (rechts)personen die in beide onderzoeken voorkomen.

Informatiedeling met omgevingsdiensten

De wetswijziging maakt het voor bestuursorganen mogelijk om informatie uit hun eigen onderzoek en/of uit een Bibob-advies te delen met omgevingsdiensten, voor zover dat noodzakelijk is om te besluiten over de intrekking of weigering van een vergunning of het verbinden van voorschriften aan een vergunning.

(artikel 28 lid 2, sub n)

Voorbeeld

Provincie A heeft een Bibob-advies ontvangen over Milieuonderneming X met daarin de conclusie ernstig gevaar. Op basis daarvan moet Provincie A beslissen of het proportioneel is om de bestaande milieuvergunning in te trekken. Om de juiste afwegingen te kunnen maken, moet Provincie A een inschatting maken van de ernst en aard van de overtredingen en kennis hebben van de milieusector en daarbij behorende activiteiten, het werkproces en de cultuur binnen het betreffende bedrijf en het toezicht- en handhavingstraject van de omgevingsdienst. Deze kennis en expertise zit vooral bij de omgevingsdienst die de vergunningverlenings-, toezicht- en handhavingstaken namens Provincie A uitvoert. Op basis van de wetswijziging mag Provincie A de relevante informatie uit het Bibob-advies delen met die omgevingsdienst, zodat de omgevingsdienst de provincie kan ondersteunen bij het nemen van het besluit.

Fiscale gegevensverstrekking aan bestuursorganen

Op grond van de gewijzigde wet kan de Belastingdienst gegevens over fiscale vergrijpboetes rechtstreeks aan bestuursorganen verstrekken voor hun eigen onderzoek.

Dit betreft gegevens over:

- de betrokkene;
- de direct of indirect leidinggevende van betrokkene;
- de direct of indirect zeggenschaphebbende van betrokkene;
- de direct of indirect vermogensverschaffer van betrokkene;
- degene die op de (aanvraag om de) beschikking is of zal worden vermeld als leidinggevende, beheerder, bedrijfsleider of vervoersmanager; en
- degene die redelijkerwijs met betrokkene gelijk kan worden gesteld op grond van zijn feitelijke invloed op de betrokkene. Kort gezegd ziet dit op een zogenaamde achterman bij een stromanconstructie.

(artikel 7c)

Uitbreiding reikwijdte Wet Bibob

Vastgoedtransacties

- Het verlenen van toestemming voor vervreemding van een opstalrecht door de rechtspersoon met een overheidstaak die eigenaar is van de onroerende zaak, wordt met de gewijzigde wet als een vastgoedtransactie gekwalificeerd. Daardoor kan de Wet Bibob worden toegepast alvorens over het verlenen van toestemming te beslissen. (artikel 1 lid 1, begripsbepaling 'vastgoedtransactie', sub 5)
- Rechtspersonen met een overheidstaak kunnen op registergoederen die zij vervreemden een kettingbeding vestigen, waarin wordt bepaald dat voor opvolgende vervreemding, vestiging of wijziging van (een zakelijk recht op) dat registergoed steeds toestemming van de betreffende rechtspersoon is vereist. De gewijzigde wet kwalificeert een dergelijke toestemming als een vastgoedtransactie en maakt het daarmee mogelijk om de Wet Bibob toe te passen op verkrijgers van (zakelijke rechten op) voormalig overheidsvastgoed. (artikel 1 lid 1, begripsbepaling 'vastgoedtransactie', sub 6)

Overheidsopdrachten

De gewijzigde wet brengt zogenaamde 'sociale en andere specifieke diensten' (SAS-diensten), gericht op zorg (zoals bedoeld in de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning), die worden ingekocht door rechtspersonen met een overheidstaak via een (semi-) open house- of toelatingsprocedure, ook onder het bereik van de Wet Bibob. (artikel 1 lid 4, sub b)

Omgevingsvergunningen

Door de wetswijziging wordt het mogelijk om bij een aanlegvergunning als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid, onder b van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (hierna: Wabo) de Wet Bibob toe te passen. De nieuwe Omgevingswet zou deze bouwprojecten, niet zijnde woningen, ook onder het bereik van de Wet Bibob brengen. Nu echter nog niet bekend is wanneer de Omgevingswet in werking treedt, is besloten de Wabo aan te passen om de Wet Bibob nu al op deze vergunningen te kunnen toepassen. (artikel 2.20 lid 1 van de Wabo)

Vragen?

Heeft u vragen over de (gewijzigde) Wet Bibob, dan kunt u contact opnemen met het LBB via 088 - 998 22 50 of bibob@justis.nl.